

СЕЉАК

ЛИСТ ЗА ПРЕПОРОД СЕЛА

Год. I — Број 1.
МАЛО ЦРНИЋЕ п. Пожаревац
15. новембар 1934 год. П

Издаје и сарађује: КЛУБ МЛАДИХ ЉУДИ СА БЕЛА

Власник и уредник: СВЕТОМИР С. МИЛАДИНОВИЋ, земљорад.

ИЗЛАЗИ:
СВАКОГ 1 И 15 У МЕСЕЦУ
ПРЕТПЛАТА:
за годину 20 дин., за пола год. 12 дин.

НАШЕ ПРВЕ РЕЧИ

Осећамо да Отаџбина треба и мора још више и још боље да напредује и то у свима правцима. Осећамо да јој зато треба много трудбеника, много сарадника честитих и кадрих да несебично служе њој нашој заједничкој кући, нашој заједничкој мајци.

Осећамо да Отаџбина зове, тражи своју чељад да сва раде на заједничко добро. А како је наша земља сељачка схватамо да она зове сав сељачки народ,

Сељачки народ сав хоће на свети рад за добро своје земље, али у огромној својој већини не може колико је то потребно. Он учествује својим рукама, знојем свога лица, али напредак земље тражи више од тога, тражи напоре просвећених и умних људи, духовне силе. Сељачки народ за то има широку подлогу, има дубоки корен, али му недостаје стабло и круна, које треба развити. Разумемо колико је тешко Отаџбина напредовати кад јој је један велики део снаге отсутан, један велики број сарадника нејак за теже и веће задатке и кад ту сву нејач мора да носи на себи, носећи и ова тешка времена на својим плећима.

И то нас боли, али и покреће.

Зато је једна група младих људи са села покренула овај лист да буде стожер око кога ће се окупљати сва та нејач у нашој околини да на врелу заједничког труда, уз припомоћ боље и старије браће напоје са љубављу за ову земљу и времена, очарену снагом просвећености и тако оспособљени за ново и боље време, теже и крупније задатке у своме животу и животу заједнице, постану носиоци препорода прво своме дому, па своме селу и са њима љубљеном роду и Отаџбини.

Полазећи на овај тешки пут наше су прве речи:

Хоћемо напред и све ћемо дати за напредан живот.

Шта хоћемо

„Животни задатак сваког човека је да постаје све бољи и бољи“ — Толстој.

Извор богатства моралног и материјалног код нас, у нашој Отаџбини, у нашем народу јесте: наше село.

Морално богатство нашег села испољило се: у прошлости у читавим генерацијама генијалних синова села, које су дале крупна дела на пољу стварања државе Југославије у свима њеним правцима; у садашњости свежим моралним снагама, које прихватају драгоцену наследства предака и успешно дограђују започета дела.

Морално богатство села огледа се данас и у бројном живљу, које има у обиљу моралних особина јаким и постојаним пред свакојаким искушењима, која му разнолико време подмеће. Начин живота сеоског народа, његови обичаји, побожност, љубав према ближњему, поштен рад, поштена мисао, нагон за радом — трудољубивост, љубав према роду и домовини, неописана љубав према слободи и правди јесу кракови, делте, снажне планинске реке чији је извор село, а која се улива у бескрајно море народних идеала: срећна и уређена сељачка држава, куда га води са непоколебљивим надањем и вером да ће тамо стићи.

Ми хоћемо да ово морално богатство нашег села буде квасац, буде свакидашњи хлеб којим треба да се храни душа наше нације, али тако да сваки у овој земљи буде свестан значаја овог моралног врела, буде начисто где је тај животворни кладенац и убеђен

да је он наша највећа имовина, наша највећа снага, наша битност, наше „ја“ народно.

Материјално богатство нашег села јесте хлеб, хлеб, којим се храни тело нације.

Наше село је, дакле, извор духовне и телесне хране читавога нашег народа.

Ми хоћемо да наше село буде утока бриге и старања читавога тог народа, коме је село једина трпеза, али тако да прва и највећа брига и најпредније о селу почну од сељака. Он му је и домаћин, он му је први радник и трудбеник, он му је први син и зато он мора први и да се заложи за његов потпуни напредак и положај, који оно треба по важности својој да заузме.

Село је од увек давало све од себе друштвеној заједници. У стварању ове државе одиграло је највиднију и најважнију улогу. За будућност стоји као непресушни извор спреман да да опет све од себе.

Али једна је мора која одавно притиска наше село: кога је год одранило и одбранило тај му се више није осврнуо. Са извора је заитао и великим и малим ведрима и сам правио каљугу око њега, а кад је постао независан заборављао је да извор не сме да се загади. већ да треба да буде узор-извор.

Ми хоћемо да повежемо одбегле синове села са селом. да будемо спона, да будемо мост преко кога ће се синови села враћати вилајету и својим моћима допринети да село буде и остане: непресушни извор снаге и за будуће херојске подухвате на пољу стварања и јачања заједнице; извор националних напора и прегнућа; да буде врело карактерних особина на-

родних; врело способности за највећа, уметничка стварања. Једном речи да село буде и остане извор свих ретких квалитета наше младе и здраве расе.

Ми хоћемо још и то: да се сви ми који смо у селу, који оремо и копамо, избавимо од заблуде да је потребно да будемо учени па да се можемо помоћи и унапредити, већ да је потребно да се просвећујемо и да просвећени и ако сељаци можемо бити стуб напредној држави преко напредног села.

А да бисмо такви били, да бисмо се просветили ми хоћемо да се навикнемо: на саморад, на самоваспитање, на самопоуздање на самопросвећивање.

Светомир С. Миладиновић
земљорадник

Село и учитељи

„Што је со хлебу, што је видело свету“, то су учитељи народу. Благо ономе народу у коме се учитељи тако сматрају и њихова улога у друштву тако схвата. Тај народ може ведро да очекује своју будућност, јер зна да му она носи онај живот, који се зове прави, истински, просвећени, за који је без учитеља потребно страћити векове па к њему мучно доћи.

Шта су учитељи у народу и држави и докле достиже њихов рад најбоље сведочи мишљење о њима Блаженопочившег и витешког Краља Александра Првог Ујединитеља, који је и растао и школовао се у најтежој школи живота заједно са својим народом, прошао кроз све невоље и славу наше Отачине и на крају дошао до чврстог убеђења: Да су Југословенски учитељи прожети љубављу према своме народу и своме мучном, али узвишеном позиву **неимари** народне душе, његове националне свести и културе“.

Даље је казао Велики Краљ да су учитељи „жижа просвете“, и „потстрекачи за ова лепа стремљења у будућности Југославије“.

Наше село, које има свега и свачега, необрађено је. Оно има изврских људи по карактеру и бистрини, али су неупућени у живот са вишим смислом. Оно има много лепота не откривених, много богатства неискоришћеног, много снага не покренутих, много светиња неуздигнутих. Оно има још много, много блага и драгоцених услова са којима се могу саградити бесмртна дела, настојане тековине на углед целога другог света, који се изживео, који је у опадању.

Потребни су му неимари, градитељи, учитељи.

Наше село их данас тражи данас што више и што бољих, што марљивијих и пожртвованијих.

Сеоски народ је осетио да је хлеб бљутав без соли, да је у мраку тешко живети.

Широко је поље рада, дивно је поље рада, за трудољубиве учитеље, кад је народ осетио жеђ за просветом, глад за сазнањем о бољем животу. Он не тражи данас, као некад што је замишљао, да треба седети скрштених руку и чекати да се с времена на време напоји и нахрани. Он тражи да му просветитељи открију тајну, покажу где лежи, а народ ће од сада саморадом доприносити бржем напредовању.

Од учитеља се тражи да предводе, да указују на пут напретка, да бодре на истрајност. Ми ћемо са њима.

Како је старо време у старим државама у распадању, наш млади народ и млада држава на помолу, од учитеља, од градитеља, тражи се да много више раде и то двапут више ван школе но у школи.

Тако ће наше село, а преко овога наша држава одолети и бурама са запада и изградити се у духу и руху који одговара нашим расним одликама и нашим националним тежњама израженим у великим делима и почецима у прошлости.

Светомир С. Миладиновић
земљорадник

За просвећивање сељанке

„Жена је темељ куће“. „Кућа не лежи на земљи, него на жени.“ „Жена је стуб породице“ — вели наш народ, доказујући тиме величину улоге жене у кући, домаћинству, у породици, једном речи у животу једне заједнице.

Али, да би „темељ куће“ био јачи, био постојанији; да би „стуб породице“ био способан, кадар да се на њега наслони напредак и срећа породице, коју рад и труд донесу; да би жена могла да буде подлога и стваралац основица за развитак дома, села и државе потребно је да је просвећена.

Наша сељанка није просвећена. Наша сељанка није оспособљена за домаћицу и неговатељицу свога порода. Она је у својој кући највише радник у пољу, на њиви, а најмање домаћица. Њој је најмање времена дато да се посвети нези и здравој исхрани деце и породице, васпитању своје деце, вођењу куће и кућевне економије, тих ситних привредних грана, које су одличан извор прихода; уређењу куће и дворишта, које данас нимало не служе на част и дику нашем земљораднику.

Свему овоме претпостављено је сељанкино аргтовање на њиви, те је по слабој рачуници испало да је жена - надничар скупља од жене домаћице.

Ми смо зато да се жена - домаћица одвоји од њиве и посвети кући. И сматрамо да док се год то не учини држава неће напредовати, економија неће цветати, јер су лишени једног огромног броја сарадника ствараоца — жена.

Да би смо препородили и унапредили село, да би смо усрећили народ и државу неопходно је све жртвовати за просвећивање сељанке. Што пре то бржији и скорији препород и прозват.

Први и најглавнији задатак у овом послу је: жену — сељанку вратити са њиве кући. И одмах, да би она, враћена кући својој, била корисна, економична и кадра да с успехом домаћинство развије и уреди, приступити њеном оспособљавању, практичном упућивању у то, школовању за велику и лепу службу домаћице и мајке, — њеном просвећивању.

Успешно оспособљавање наше сељанке за овај диван позив може се вршити кроз **домаћичке течајеве** и радом **путујућих учитељица** регрутованих из редова морално исправних, љубављу за селом надахнутих и знањем темељно снабдених трудбеница.

Програми течајева имају обухватити и схватити породицу и средње домаћинство као основицу, као кичму државе. У извођењу морају бити прилагодљиви крају, начину живота народа у појединим местима, а у првом реду приступачни имовном стању и приликама. Значи, програмом домаћичких течајева мора се обрадити материјал који пружа дотични крај, а никако радити по једном калупу.

Домаћичке школе су код нас биле на терену, а и сад су, али се слабо осећају, сем изузетака, којима свака част као нпр, у Каменици Сремској и онима које је организовао и водио Женски Покрет. Друге су врло слабе. Ово стога што је организација недовољна и што се ништа није урадило на популаризацију њиховом и на отклањању онога главног камена спотицања, који смо напред поменули.

Зато пре отварања домаћичких течајева требало би их популаризовати, требало би придобити пажњу, вољу, љубав и интерес сељанке за њих.

— Наше је мишљење да то треба извести пре-

ко путујућих учитељица, које би имале за задатак да мало говоре, а само творе.

Тако би једна учитељица у једном селу имала у кратко речено да уради ово.

Добије село. Дође са својом помоћницом и у споразуму са месним властима пронађе једну породицу средњег имовног стања. Та кућа, на коју је пао избор за обраду примиће ове учитељице у кућу као нове чланове свога дома.

Учитељице ће за једно одређено време, које се на пракси покаже као довољно, уложити сву своју љубав према селу, сву пожртвованост према благотворноме занату, све своје поштење и све знање несебично дати да то домаћинство од средстава самога домаћинства створи обради тако да оно постане угледно, а женска чељад у тој кући упућена у правилно газдовање и управљање имовином.

Село ће добити узор домаћинства, на које ће да се угледа, а женски свет потстрекача за рад и просвећивање.

После оваквог рада путујућих учитељица држава треба да отвори домаћички течај у дотичном селу и то потпуно бесплатно.

Бесплатним течајевима постигло би се то, да се и сиромашне девојке и жене школују, оспособљавају, којима под досадашњим условима домаћичких течајева, то није било могуће. Сем тога течајеви би готовим новцем снабдевали себе потребама од сељака и тако и са те стране чинили услугу и помоћ његовој производњи. Шта више том приликом могао би се сељак упутити што боље да произведе па да му се призна већа вредност и т. слично.

Технички план рада домаћичких школа могао би да има овај оквир. У сваки срез пустити једновремено онолико школа, колико би могле да обраде цео срез, рачунајући да једна школа може да одржи четири течаја годишње по три месеца, што значи обради четири села. Идуће године школе би се враћале истим путем и радиле са оним сељанкама, које нису оспособљаване. Оспособљене, пак, надгледале би се, потстицале, допуњавале, награђивале практичним наградама (не медаљама) према постигнутим резултатима у примени добијеног знања на течају.

По нашем површном прорачуну требало би организовати за целу земљу око 1.000 школа са по две наставнице и отпремити их годишње у народ да обраде сва места по једанпут, т.ј. да одрже око 4.000 течајева. Ако узмемо да један течај, кошта највише 20.000 динара за 25 ученица и две наставнице, онда би држава годишње за најуспешније просвећивање сељанке и села имала да жртвује око 80 милиона.

С обзиром какве би се недогледне користи добиле од ових течајева. С обзиром да просвећена сељанка — жена — доноси и ствара просвећену, напредну, уређену, срећну земљу, државу, 80 и 100 милиона динара нису много годишње да се дају за ову највећу силу државе, за ову највећу стваралачку војску ове младе земље, за ову темељнију и најсигурнију заштиту, одбрану народну и државну.

Савка Јовановић
учитељица

Здравље је основа свега благостања

„Без здравља нема напретка.“ „Без здравља нема богатства.“ Здравље је највеће и најпоузданије благо овога света.“ „Здравље је лепота, сласт, уживање.“

„Здравље — то је вир из кога извире снага, напредак, богатство самцу, кући, породици, племену, народу и држави.“

Ово је темељ од гранита на коме треба зидати зграду нашега живота.

Човек треба да чува и негује своју снагу и своје здравље. То је дужан природи и самоме себи, потомству и ближњима, народу и држави.

Сељачка кућа треба много руку и снага, па их стога ваља чувати и множити. Где је здравље и једрина ту се здраво рађа и негује и одгаја, ту се жени и удаје, па не потраје дуго, а млада чељад прихватила све послове и терете у кући новом, бољом снагом.

Где народ телесно опада и гине, где се у народу много болује и умире а мало рађа и одгаја, ту не може бити ни с које стране правог напретка, а тај ће народ кад тад пропасти.

И државе и владе увиделе су да је здравље држављана тврди основ на коме ће само чврсто стајати и државна зграда.

Зато ценимо здравље, подижимо га на највиши степен да бисмо били срећни, а нашој Отаџбини корисни.

По Батугу.

ОРАЊЕ

Орање је у пољопривредном раду од најважнијих послова. То је вештина, коју ако орач не зна, не може своју њиву удобрити.

Да би се њива удобрила потребно је орати је више пута преко године, а најмање двапут. Ако је оремо двапут, онда с јесени дубоко, а у пролеће плитко.

Ево зашто је често орање потребно:

Да у земљу дубље продре влага;

Да у растреситу земљу продре сунчана топлота;

Да упије из ваздуха огромну биљну храну тако звани азот и друго;

Да буде боље нађубрено снегом, јер и он ђубри земљу;

Да се орањем избаце ва површину разне биљне штеточине из земље, те да делом угину, а делом их птице покупе;

Да пред зиму дубље продру кишне капљице у земљу, које се до четири степена Целзијевих скупљају, а од 4° С. навише шире на мразу и распрскавају грудве, због чега се каже да је мраз најбољи орач. Истина то мраз чини и са непоораном земљом, а у поораној је још боље дејство мрза;

Да земља боље преради забрано ђубре, да се с њим сједини, како би земља припремила јачу храну усевима, који ће доћи на њиву;

Да се орањем избаце жиле корова на површину, које треба сакупити и кад се сасуше спалити.

Увек треба заоравати стрнику после жетве, а потом, кад озелени њива, поново орати да би искористили зелено ђубрење.

Поред тога, око неговања њиве, око рада на томе да се њива удобри, треба пазити и на то: да се њива ђубри превредим ђубретом, а не којекаквим шљамом у којем се скривају биљне штеточине: да се њива очисти од камења и пањева; да се око њива не трпе врзине, јер се у њима крију разне штеточине наших усева, а онде где су њиве подводне направити одводне brazde, које ће сувишну воду одвести ван њиве.

ве; не сејати узастопце један исти усев, већ мењати.

Где се на све ово, при сдобравању њива, пази тамо роди по хектару 3.000, 4.000, а по негде и више од 5000 килограма стрмве хране,

Није дакле узалуд речено:

„Нема хлеба без вешта орача“, без орача који треба да удобри њиву, да би му се она за ово богато одужила.

(Из I свеске издања за народ
Обл. савеза произв. шећ репе у
Смедереву.)

Сило јаме.

Морамо признати да се једна огромна већина нас земљорадника врло мало брине за зимовање стоке, од онога како би то требало, с обзиром на важност стоке за нас, наш рад и наш живот. Ово нарочито у овом нашем крају, који по богатству и те хране спада међу прве. Значи да и овај део природних богатстава не искоришћујемо у оној мери колико се то може.

Због тога и видимо да наша стока преко зиме и много потроши, много скупо кошта за исхрану, а хранисе једноликом, сувом храном, док с друге стране видимо како на јесеним кишама пропада и трули много корисна храна као: лишће и корење од сточне и шећерне репе, јесења детелина, сачма, зелена отава и слично Или ако не пропада а она се суши, те од здраве и корисне хране у зеленом, свежем стању гради мало користи у сувом.

Да би нас стока што јефтиније коштала, особито преко зиме кад је исхрана скупа да би нам стока била здравија и напреднија потребно је само мало труда с јесени око сабирања зелене хране и смештаја да се та зелена храна таква и очува.

У овоме нам чувању успешно помажу сило јаме.

На своје имању, у своје домаћинству, ја већ више година искоришћавам ове јаме, које ме не коштају ништа, а које су ми пружиле и задовољства и користи: исхраниле су ми стоку и сачувале ми и кукуруз и сено и сламу.

А ево како сам ја радио са тим јамама.

Где ми је згодно ископао сам на свака два брва крупне стоке за шест месеци исхране по једну јаму у облику бунара дубоког три метра, а широког два метра. Бунаре—јаме изнутра сам окречио обичним кречом двапут да извуче влагу и спречава трулење и смрад. Сад око јаме навучем сваку зелену храну коју имам: зелену сачму, зелено лишће и корење и од шећерне и сточне репе, јесењу детелину зелену отаву, и спремим за пуњење јаме храна не сме да буде мокра. Јаму могу пунити и једном врстом сточне хране, а могу и да мешам. Ако имам само лишће, корење и друге отпатке од репа, онда их онако зелене бацам у јаму слој по слој и набијам набијачем или газим ногама, Овде се треба трудити да се што боље сабија рана око зидова јаме да не продре ваздух и уквари је. Кад се јама вапуни овако сабијеном храном онда се метне те хране и изнад земље ради слегања па се таква јама одозго поклопи једним поклопцем направљеним од прућа, а преко овога набацати за пола метра земље да не продре ваздух и да чини већи притисак на храну да би се боље сабила. Сем тога изнад јаме треба направити настрешницу да не би киша и снег натапали јаму.

Ако се нема довољно једне врсте зелене хране за једну пуну јаму, рекосмо може да се меша другом. Тако са лишћем можемо мешати зелену неосушену сачму, само што у овом случају морамо сачму исецкати секиром или сечком парчад до три сантиметра. Ово стога да би се боље сабијала храна.

Овако спремљена храна мора да стоји недирнута за око шест недеља највише да се изврши превирање. После овога времена отвори се и њоме храни стока.

Ову храну давати стоци трипут дневно, али пазити да се не прехрани, јер је стока много воли. Добро је пред ову зелену храну дати стоци по мало суве хране: сена, сламе, јарме, али по мало само зато да због зелене хране, стока не добије ретку измет.

Овом зеленом храном из сило јаме успешно се храни сва крупна и ситна стока: говеда, коњи, свиње, овце, живина.

Ја лично сам овим јамама задовољан и препоручујем је свакоме пољопривреднику и сматрам да ако се овако ради неће се десити да сиромашни купују стоку кад зелене ливаде, а продају пошто зашто пред зиму из страха од зимске исхране.

Стојадин Радуловић
земљорадник из Милошевца

Разне вести:

У вароши Познањ у Пољској је најевтинија лекарска служба. Тамо за један детаљан преглед и савете болесника плаћа се свега пет динара.

А код нас?! Најевтинија је смрт.

За просвећивање најширих слојева народа у Немачкој су организована путујућа позоришта и биоскопи. Нарочито удешени возови и аутомобили путују од места до места и дају претставе са садржином прегледаном и одобреном од нарочите сталне комисије при Министарству просвете.

За регулисање тока Велике Мораве, чији су радови почели још пре рата, као и извођење других река у нашој држави, Министарство пољопривреде одобрило је потребне кредите.

Одобрени су такође и ванредни кредити Водним задругама за брже уређење започетих радова.

Регулација тока Млаве — Могила којом би се заштитили огромни комплекси плодне земље, остала је као леп сан или успомена на толике народне прваке овога краја, који су умели да уљуљују народ „лабудовом песмом.“

Обласни савез земљорад набављачких задруга у Смедереву повео је акцију за оснивање „Задружних клубова“ по селима, са циљем: да окупе задругаре, задругарску омладину и пријатеље задругарства на подручју дотичног села, да је свестрано просвећује у задругарском духу и учи задругарском гостовању, напредном раду и животу, развијајући уницијативе у циљу припремања просвећених и свесних задругара.

С обзиром да је међу задругарима коначно обвладало погрешно, однекуд убачено, уверење: „да је задругарству прва брига да прибави материјална сретства, да њима „удари“ темељ, па ће после неговати дух“. С обзиром да већ 40 година јуримо и странпутицом материјалним богаћењем, а да га ипак нисмо прибавили, ми најсрдачније поздрављамо овај прави задружни рад и велимо: Ту је темељ и сва слога задругарства. Ко одатле полази тај циљу долази. Дух изнад материје.

Шпанска влада чини велики напор за распрострањавање књига у народу. У буџету Министарства просвете предвиђена је сума од преко милион пезета за набавку књига намењеним јавним библиотекама, као за отварање нових и развијање постојећих библиотека. С друге, пак, стране Педагошко друштво образовало је 3.500 библиотека жртвујући на те суму од милион пезета, а Комитет за културну везу одвојио је 250.000 пезета за отварање 20 библиотека.

(часопис „Учитељ“).

Наша пошта

I писмо

Нашој бољој браћи,

Ми смо пошли на овај пут ка просвећивању сами, али са вером и надом да ћете нам пружити руку кад год за треба.

Ваши мудри савети, Ваше корисне идеје потребне су нам као водичи на овом путу.

Шаљите нам их, стога, чешће на адресу нашег уредништва.

Братство Вам и љубав од нас
Клуб младих људи око листа
»СЕЉАК«

II писмо

Пријатељима,

Лист „Сељак“ издржаваће се личним материјалним доприносима покретача — клуба — док не стигне ваша пријатељска помоћ.

Први број шаљем свима пријатељима, а наредни број само онима који пошаљу претплату.

Ако Вас везује љубав са нама и нашом акцијом, акцијом сељака, претплатите се и откупљујте лист „Сељак“.

Поздрав,
Светомир С. Миладиновић,
земљорадник
Власник и уредник листа
„СЕЉАК“